

Uprostřed zdánlivě mrtvých skal
jsme tak krásné místo nečekali

K Davidovu vodopádu

Slova Antoina de Saint Exupéryho, že poušť je krásná tím, že někde skrývá studnu, je možné prožít na vlastní kůži, když se po dni stráveném v izraelské Judské poušti ocitneme v oáze Ejn Gedi. Jedna z nejdůležitějších přírodních rezervací Izraele má zároveň velmi poutavou historii. Jak název vodopádu připomíná, kdysi zde došlo k významnému setkání budoucího izraelského krále Davida se Saulem.

Setkání s realitou pouště je pro člověka, který se v Izraeli ocitne poprvé, velmi silným zážitkem. Pohled na ni je úchvatný, je krásná. Ale po dni stráveném v Judské poušti jsme zároveň trochu víc rozuměli tomu, jak vypadá „vyprahlá, žíznivá, bezvodá země“ (Ž 63). Ti, kdo se cítili být unavení, mohli sestoupit do prolákliny –418m n.m. a spočinout na břehu Slaného moře, hebrejsky Jam ha-Melach. Tak totiž Izraelité říkají Mrtvému moři. Náš průvodce Daniel nás důrazně poučil, že jejich moře rozhodně není mrtvé. Poznání chtiví poutníci si ale radovánky ve slané vodě nechali na později a využili možnost vydat se vzhůru za vodou sladkou a křišťálově průzračnou – k Davidovu vodopádu.

Vzrušující historie

Každý kout Svaté země je opředen legendami a vzrušující historií. Ani v případě pouštní oázy Ejn Gedi tomu není jinak. Rozervané stěny kaňonů prodávěle četnými jeskyněmi vytvářely odnepaměti nedobytnou přírodní pevnost. Bible vypráví, že se „na nepřístupných vrcholcích u Ejn Gedi“ ukrýval David – vítěz nad Goliášem a budoucí izraelský král – v dobách, kdy

byl pronásledován Saulem. „Saul vstoupil do jeskyně, aby vykonal potřebu. V odlehlém koutu jeskyně seděl David se svými muži. David se příkradl a odřízl cíp Saulova pláště, Saula ale nezabil,“ píše se v první knize

Směrovka k Davidovu vodopádu

Samuelově ve 24. kapitole. Proto také jedno údolí a jím protékající potok nese Davidovo jméno – Wadi David.

V knize Sirachovcově 24,14 zase můžeme číst: „Vyrostla jsem jako palma v Ejn Gedi...“ Což vypovídá o tom, že i v biblických dobách bylo toto místo oázou života.

Kozí pramen

V hebrejštině znamená Ejn Gedi pramen kozy, v biblickém ekumenickém překladu jsou

vedeny Kozorožčí skály (1. Sam 24, 3). Dnes jméno Ejn Gedi nese nejen pramen, ale i vesnice, kde je kibuc, a dokonce celá přírodní rezervace o rozloze 25 km².

Původní židovské město Ejn Gedi bylo významným zdrojem balzámu pro antický svět, a to až do jeho zničení byzantským císařem Justinianem I. při pronásledování Židů. Dobu rozkvětu města připomíná stará synagoga a mozaika s judeo-aramejským nápisem, který varoval obyvatele před „odhalením tajemství města“. Tím tajemstvím byly metody pro extrakci a přípravu velmi cenného pryskyřicového balzámu.

Od 13. století až do války za nezávislost bylo Ejn Gedi v různých obdobích osídleno jak Židy, tak beduíny. V dubnu 1848 vedl poručík William Francis Lynch americkou expedici dolů řekou Jordán do Mrtvého moře. Když „objevil“ zřídlo Ejn Gedi, přejmenoval jej na pramen George Washingtona. V březnu 1949 dobyla Ejn Gedi izraelská armáda. Dnes zde žijí převážně Židé.

Ejn Gedi je oázou uprostřed pouště. Kromě dvou nevysychajících potoků Nachal David a Nachal Arugot ji ještě zavlažují vody z pramenů Šulamit a Ejn Gedi, ročně tu vyteče zhruba tři miliony m³ vody. Většina je použita v zemědělství nebo je balena pro spotřebu.

Mezi kozorožci

Uprostřed zdánlivě mrtvých skal v nehostinné poušti jsme tak krásné místo nečekali. Není divu, že si jej Izraelci chrání. Národní park tu byl založen v roce 1971 a patří mezi nejdůležitější přírodní rezervace. Najdeme ho snadno při východní hranici Judské pouště na západním pobřeží Slaného moře.

První, kdo nás při vstupu do rezervace přišli přivítat, byli špačkovití tristrami (špaček Tristramův). Jsou nejtypičtějšími opeření rezervace a poznáme je podle oranžového zbarvení na křídlech. Hlučně přeletují údolím ze stromu na strom a hledají různé plody a bobule. Vysoko ve svazích poletují černí havrani.

Dalším charakteristickým obyvatelem rezervace jsou pouštní kozorožci. Varovné cedule nás upozorňují, že máme počkat, až zvířata nad námi přejdou, protože jinak nám hrozí nebezpečí padajícího kamení. Kozorožec je typickým izraelským zvířetem, proto se jeho



Jen těžko lze
fotoaparát zachytit
krásu a atmosféru
Davidova vodopádu

Kozorožci jsou charakteristickými obyvateli rezervace Ejn Gedi



Jejich silueta se dostala do loga Národních parků

silueta dostala i do loga Národních parků. Ze zvířat nás nejvíc zaujali damani, kteří se vyhřívali na skalách. Tato chlupatá zvířátka připomínají dobře vykrmené králíky. Vůbec bychom neuhodli, že jejich biologicky blízkými příbuznými jsou sloni. Však také féničtí mořeplavci považovali králíky žijící na Pyrenejském poloostrově za damany a pojmenovali ho země damanů, což přešlo do latiny jako Hispánie. Mnoho králíků popisovaných v Bibli jsou také damani, protože první překladatelé neuměli pojmenovat zvíře v té době v Evropě neznámé.

Malý přírodní ráj

Cesta Davidovým údolím či kaňonem, jak kdo chce, je pravděpodobně srdcem rezervace Ejn Gedi. Vydali jsme se vzhůru do skal podél Davidova potoka. Vzhledem k pustinám, které



Slané moře vypadá z výšky velmi lákavě

jsme měli celý den před očima, nám připadalo, že jsme vstoupili do malého přírodního ráje. Tůň a kaskády vodopádů chladivé vody obklopené bujnou vegetací v nás vzbuzovaly nadšení. A zdaleka jsme nebyli sami. Zaujaly nás především skupinky izraelských dětí ve školních

uniformách, které se tu nejen procházely, ale tak, jak byly, se s nadšením ráchaly v malých tůňkách jako v bazénu. Jejich dospělý doprovod nebyl proti, někteří se dokonce přidali k dětem. Nachlazení se bát nemuseli. Ačkoliv byl konec listopadu, teplo bylo jako u nás v parném létě. Ta bezprostřední radost z vody byla nakažlivá.

Při pohledu na krásné židovské dívky okolo dvanácti čtrnácti let nás bezděky napadlo, že takhle nějak možná vypadala Marie, Ježíšova matka. Žádná z dívek na sobě kupodivu neměla kalhoty, všechny si na túru



Daman připomíná dobře vykrmeného králíka

DAMANI

Malá podsaditá zvířata s krátkým ocasem připomínají králíka nebo morče, ale biologicky jsou příbuzná slonům. Tito savci dosahují délky 30–70 cm a váží kolem dvou až pěti kilogramů. Mají krátké končetiny, na předních mají čtyři a na zadních tři prsty zakončené nehtovitými kopýtky. Na ně našlapují pouze v běhu, jinak se pohybují po měkkých polštářcích na chodidlech, kam ústí žlázy vylučující lepkavý sekret, který jim umožňuje snadný pohyb po skalách a šplhání. Zajímavostí jsou stále dorůstající horní řezáky, které tvoří jakési kly.

oblékly sukni. Na otázku, jestli dívky někdy taky nosí kalhoty, jsme dostali odpověď o pár dnů později. Viděli jsme o něco starší dívky ve vojenských uniformách. V Izraeli totiž mají ženy povinnou dvouletou vojenskou službu. Muži chodí na vojnu na tři roky.

Okolo botanika by zajásalo nad množstvím druhů rostlin a stromů, které se tu vyskytují. Například vysoký keř Calotropis procera se nazývá sodomské jablko nebo akácie. Kdybychom měli víc času, za návštěvu by stála i mezinárodně uznávaná botanická zahrada, kterou spravuje místní kibuc. Na ploše deseti hektarů tu pěstují víc než 900 rostlinných druhů z celého světa!

Procházka na jedničku

Cesta k Davidovu vodopádu je v turistickém průvodci označena stupněm obtížnosti jedna, tedy jako snadná. Je to opravdu příjemná procházka tak na dvě hodiny. Jen je třeba počítat s pevnou obuví, cesta vede ve skalách a po kamenech. Také převýšení není úplně zanedbatelné. Začíná se téměř na úrovni Slaného moře, tedy –418 m n. m., a náhorní plošiny Judské pouště dosahují asi 200 m n. m.

Druhé údolí, které rezervaci protíná, se jmenuje podle Arugotského potoka Wadi Arugot. Trasa je delší a je označena obtížností dva. Pokud by někdo plánoval cestu označenou stupněm čtyři, musí o tom předem informovat zaměstnance rezervace. V průvodci jsou uvedeny také časy, kdy je ještě možné se na kterou cestu vydat a kdy nejpozději je potřeba vyrazit na zpáteční cestu. Ani nám se od hlavního Davidova vodopádu odejít nechtělo, ale ještě jsme před sebou měli vidinu koupání v moři, které odtud z výšky vypadalo také velmi lákavě. Naposledy jsme očima pohládili utěšený kout a v duchu podali na rozloučenou ruku statečnému králi Davidovi.

Mimochodem, jestlipak víte, proč mají zdejší Židé ve zvyku nosit po kapsách pár snítek rozmarýny? „Podávání ruky je znakem přátelství, ale když je ruka upocená, není to moc příjemné,“ poučil nás izraelský průvodce a dodal: „My žijeme v poušti a ruce se nám potí často. Když v kapse před podáním ruky promnete lístky rozmarýny, budete mít ruku příjemnou a voňavou.“

Jana Šilhavá
Foto Jan Šilhavý



Cesta údolím Davidova potoka vede kolem tůní a kaskád menších vodopádů